

Antti Koskela

11.5.2020

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Eduskunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntönne pe 8.5.2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä, HE 67/2020 vp

- Koronakriisin aiheuttaman poikkeustilan vuoksi ravitsemisyriyksen toimintaa on jouduttu rajoittamaan. STTK pitää tärkeänä, että HE ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä on pystytty valmistelemaan nopealla aikataululla.
- HE ei ota nyky muodossaan riittävästi huomioon ravintola-alan heterogeenisyyttä. Osa ravintolayriyksistä koostuu suurista ryppäistä tytär- tai sisaryhtiöitä, ja on vahvasti ketjuttunutta.
- Valitut keinot eivät myöskään elvytä ravintolapalveluiden kysyntää. Esimerkiksi STTK esittämä kuluttajille suunnattu palveluseteli toimisi kysyntäelvytyksen tavoin sekä lisäksi kansalaisten luottamusta.
- Ravitsemisyriyksille tarkoitetun tuen suuruus on maltillinen. Verrattuna esimerkiksi Business Finlandin tukiin tai TyEL-maksujen väliaikaiseen alentamiseen (yhteensä lähes 2 mrd.) sitä voidaan pitää pienehkönä. Ravitsemusyriykset ovat kuitenkin työvoimavaltainen toimiala, jonka toiminta on merkittävästi kärsinyt rajoituksista.
- Ravintola-alaa lähellä olevat palvelualat, kuten monet vapaa-ajan palvelut, saattavat jatkossa myös tarvita vastaavaa tukipakettia. STTK pitää laajaa palveluiden kuluttamiseen tarkoitettua määräajan voimassa olevaa palveluseteliä hyvänä keinona elvyttää myös muiden vapaa-ajan palveluiden kysyntää.

Antti Koskela

11.5.2020

Ravintola-, matkailu- ja vapaa-ajan palvelut työllistävät Suomessa jopa 150 000 ihmistä, joista merkittävä osa on naisia, nuoria tai maahanmuuttajataustaisia henkilöitä.

Koronavirus on iskenyt kaikkein kovimmin juuri mainituille aloille. Monen yrityksen liikevaihto on laskenut lähes 100%, koska toimipisteet ovat suljettuna. Niiden ravintoloiden osalta, jotka myyvät ruokaa kuluttajille mukaan, pudotus ei ole ollut yhtä raju, mutta kuitenkin merkittävä.

Ravintola-alan yritysten pelastuspaketti on välttämätön, jotta voidaan ehkäistä konkurssiaalto sekä kymmenien tuhansien ihmisten työttömyys.

Nykyinen HE ei kuitenkaan STTK:n näkemyksen mukaan ota riittävällä tavalla huomioon sitä, että merkittävä osa ravintola-alan yrityksistä koostuu yritysryppäistä, joissa samalla emoyhtiöllä on runsaasti tytäryhtiöitä. Esiitetty HE ilmeisesti mahdollistaa sen, että jokainen tytäryhtiö voisi saada erikseen tukia, jolloin kokonaissumma voi ylittää 500 000 euron maksimirajan. Vastaavasti yhdestä yrityksestä koostuva ravintolaliiketoiminta saisi tuen vain kerran. Tuki olisi siten epäneutraali sen osalta, koostuuko liiketoiminta yhdestä yhtiöistä vai suuresta määrästä tytäryhtiöitä.

STTK:n oletus on, että lainsäätäjän tahto ei ole ollut suosia suuresta määrästä tytäryhtiöitä koostuvaa ravintolaliiketoimintaa, vaan ravintolatuen muotoilussa on ehkä tapahtunut kiireestä johtuva lapsus.

Tuen muoto

HE:n mukainen toimintatapa ei varsinaisesti elvytä kysyntää, vaan tukee ravintola-alan yritysten pysymistä pystyssä myöntämällä yrityksille rahaa.

STTK katsoo, että ravintoloita ja muita palveluita olisi järkevää tukea kansalaisille jaettavalla määräaikaisella palvelusetelillä, joka olisi lisännyt palveluiden kannattavuutta lisäämättä kysyntää. Tämä toimintatapa olisi elvyttänyt yksityisten palvelualan yritysten kysyntää ja siten työllisyyttä, lisäksi sillä olisi ollut ostovoimaa kohentava vaikutus.

Antti Koskela

11.5.2020

HE:n mukainen malli on toimiva, mutta ei välttämättä täysin optimaalinen. STTK kuitenkin puoltaa hallituksen esitystä sillä edellytyksellä, että samaan konserniin kuuluvat ravintola-alan yritykset huomioidaan yhtenä kokonaisuutena ja lakiesitystä korjataan tältä osin.

Tukien kohdistuminen

Yritysten koronatukia arvioitaessa on pantava merkille, että yhteensä jo noin 3,7 miljardiin kumuloituvat koronatuot ovat toistaiseksi kohdistuneet vain pieneltä osin eniten koronasta kärsineille aloille, eli yksityisille palvelualoille. TyEL-maksujen väliaikainen alentaminen (1mrd), lomauttamisten helpottaminen (noin 700mil) sekä Business Finlandin tuet (800mil) kohdistuvat tasaisesti eri yrityksille, riippumatta siitä, miten voimakkaasti koronavirus on toimialaan vaikuttanut. Ravintolatuki on näin ollen tarpeellinen. STTK huomauttaa lisäksi, että myös muut yksityiset palvelualat kuin ravintolat ovat kärsineet koronasta ja tulevat todennäköisesti tarvitsemaan tukea toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi.

STTK ry

Lisätietoja

Antti Koskela, ekonomisti,
antti.koskela@sttk.fi